

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quæstio secunda. Vtrum in generali iudicio quilibet cognoscat peccata sua
& peccata aliorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

munitur, quod quidam sunt quorum mala sunt impermissa bonis meritoris sicut sunt illi qui caruerunt fide sine qua non est meritum, & ideo isti non iudicabuntur iudicio discussionis, sed sine discussione damnabuntur: de quibus inteligitur illud Psalmi. Non resurgent impij in iudicio. scilicet discussionis. Alii sunt quorum bona merita sunt impermissa malis ut sancti perfecti, quemadmodum fuerunt perfecti apostoli, & pauperes eorum imitatores, & isti non iudicabuntur, sed regnabunt & alios iudicabunt aliquo modo, ut infra dicitur, & de his procedit argumentum in hoc sensu. Alii vero sunt quorum merita permixta sunt cum demeritis, quia quandoque peccaverunt mortaliter, vel venialiter, & tamen in charitate decesserunt, & isti iudicabuntur propter permissionem bonorum cum malis, verum tamen saluabuntur. Alii vero sunt quorum mala permixta sunt cum bonis, sed decesserunt cum malis & extra charitatem, & hi iudicabuntur propter eandem rationem, sed damnabuntur propter defectum charitatis: & haec est quadrimembris distinctio quam ponit Magister in littera.

QVÆSTIO SECUNDA.

Vtrum in generali iudicio quislibet cognoscat peccata sua omnia, & peccata aliorum.

Secundo queritur, vtrum in generali iudicio quislibet cognoscat peccata sua omnia, & peccata aliorum. Et arguitur quod non, quia crescente causa crescit effectus, sed causa quae facit nos dolere de peccatis quae ad memoriam reuocantur est charitas quae in sanctis resurgentibus erit maior quam sit in viatoribus, ergo si sancti post resurrectionem recolant de peccatis videtur quod doleant de eis. Hoc autem est falsum, cum scriptum sit Apocal. 21. quod fugiet ab eis dolor & gemitus, ergo peccata propria ad memoriam non reuocabuntur.

2. Item omne quod cognoscitur vel cognoscitur in se vel in sua causa, vel in suo effectu, sed peccata vel merita quae praeterierunt, vel quae sunt in conscientia alicuius non poterit alius cognoscere in seipsis, quia aut non sunt, aut in corde latent cuius solus Deus est cognitor: nec in sua causa per eandem rationem, quia aut causa proxima inelians voluntatem ad merendum vel demerendum tunc non erit, & dato quod esset cum non inclinauerit voluntatem ex necessitate, sed libere, per eam non possent merita vel demerita alterius certitudinaliter cognosci. Item nec per effectus, quia multa demerita fuerunt in sanctis quae totaliter erant abolita per penitentiam, ita quod nullus effectus ex ipsis remanebit, ergo (ut videtur) vnus non poterit cognoscere merita vel demerita alterius.

3. **I**N CONTRARIUM arguitur per Aug. 20. de ciuit. Dei qui dicit, quod quaedam vis diuina aderit qua fiet ut cuncta peccata ad memoriam reducatur, ergo quislibet cognoscat omnia peccata sua, & eadem ratione omnia merita sua. Idem videtur de peccatis vel meritis aliorum per quandam glossam quae dicit super illud 1. Cor. 4. Illuminabit abscondita tenebrarum, quae gesta & cogitata bona & mala tunc aperta & nota erunt omnibus.

4. **R**ESPONSO. Circa questionem istam videntur esse duo quae tanguntur in argumentis. Primum est, vtrum in iudicio quislibet cognoscat omnia mala & bona quae fecit. Secundum est, vtrum quislibet cognoscat omnia bona & mala omnium aliorum.

5. Quantum ad primum est cõcors opinio doctorum quod quislibet cognoscat omnia bona & mala quae fecit, & hoc patet ratione & auctoritate. Ratio est, quia sicut se habet humani iudicium ad testimonium exterius, ita se habebit diuini iudicij ad testimonium interioris conscientiae, nam sicut dictum fuit prius, cogitationes vniuersarum tenebunt in generali iudicio locum testium accusantium vel defendentium, ut tangit Apoc. 2. sed in iudicio humano si secundum veritatem, debeat proferri sententia oportet quod testes vniuersa cognoscat de quibus est sententia iudicandum, siue ad absolutionem, siue ad condemnationem, ergo in iudicio diuino quod est perfectissimum & in quo nullus poterit esse error, oportebit quod conscientiae singulorum quae tenebunt locum testium cognoscant omnia pro quibus feretur iudicium absolutionis quoad bonos vel condemnationis quoad malos, sed omnia illa erunt merita & demerita singulorum, quare &c. Ad id est illud

euangelij quod de omni verbo ocioso quod locuti fuerunt homines rationem reddent in die iudicij, sed illud est minimum peccati, ergo fortiori ratione reddetur ratio de omnibus peccatis, sed non potest ratio reddi de illis nisi cognosceretur, ergo &c. Per quae autem modum ista cognoscitur? certum est quod non naturaliter, quia omne quod cognoscimus naturaliter, vel accipimus de nouo per sensum, vel educimus de thesauro memoriae, sed post resurrectionem nullus poterit per sensum accipere cognitionem meritorum vel demeritorum quae praeterierunt, nec cognitio omnium poterit haberi naturaliter per modum memoriae, quia multa eorum totaliter a memoria exciderunt, quare &c. Itē nec cognoscetur cognitio beata non solum propter illud quod dictum fuit prius, quando quaebeatur, an sancti cognoscent orationes nostras, sed propter aliud, quia talis cognitio erit cõmunis bonis & malis, ut iam dictum est: cognitio autem beata non erit eis cõmunis, quare &c. Relinquitur ergo quod hoc fiet per modum reuelationis, nec est inconueniens quod malis reuelentur mala ad eorum penam: nam & malis angelis credibile est multa per bonos angelos reuelari.

6. Quantum autem ad secundum est duplex modus dicendi. Vnus quod quislibet cognoscat omnia merita & demerita aliorum, quia illud iudicium cum sit generale & finale debet esse perfectissimum, ad perfectionem autem iudicij maxime facit quod appareat omnibus esse beneficium, & iustum, non posset autem omnibus apparere iustum esse nisi quislibet appareret causa damnationis vel remunerationis tam bonorum quam malorum: cum igitur ista causa, sint singulorum merita vel demerita, videtur quod singuli cognoscat non solum bona & mala quae ipsi fecerunt, sed etiam omnium aliorum. Alius modus est scilicet quod non oportet ad hoc quod sententia iudicis appareat iusta quod quislibet cognoscat sigillatim omnia merita vel demerita aliorum, sed sufficit quod cognoscat illos qui erunt a dextris esse bonos & iustos, quibus dicitur, venite benediciti, &c. Illos autem qui erunt a sinistris cognoscat esse malos & iniustos, quibus dicitur, ite maledicti, &c. Et sine dubio non occurrit aliqua auctoritas sacrae scripturae quae expresse dicat quod peccata alicuius in speciali fiant aliis nota, quantum sit expressa auctoritas beati Augustini, quod quislibet in generali peccata cognoscat: dicit enim, 20. de ciuit. Dei quod omnia mentis intuitu enumerabuntur. Quod autem cognoscitur solum in genere non enumeratur. Quae istam opinionem sit verior non potest sciri per certitudinem, vtrum tamen est possibilis quantum sit multum difficile videtur qualiter mali possint singula peccata omnium cognoscere, vel vno intuitu, vel pluribus in tam breuissimo tempore quo creditur iudicium terminari: nihilominus tamen non est magis difficile de malis quam bonis, quia cum cognitio talium non pertineat ad visionem diuinam, sic omnes illae cognitiones possunt esse communes bonis & malis, ideo idem iudicium est de vtrisque.

7. Ad primum arg. dicitur quod beati habebunt memoriam peccatorum non ad penam, sed ad gloriam. Recordantur enim quod euaserunt pericula in quibus alij remaserunt, & ex hoc gaudebunt & Deum laudabunt: sed nisi plus dicatur argumentum non erit solutum, quia si beatus habebit memoriam de peccato mortali quod commisit, quare quem actum voluntatis habebit circa illud, vtrum actum complacentiae an displicentiae? Non complacentiae, quia ille esset actus peruersus, ergo displicentiae, sed omnis displicentia poenam habet, quare &c. Dicendum est ergo quod beatus recordabitur peccatorum quae fecit, & displicebunt ei, nec tamen tristabitur vel habebit poenam aliquam ex hoc, nam causa potest impediri a suo effectu, producendo per causam contrariam efficaciorē: quantum ergo displicentia nata sit causare & tristitia & poenam, tamen ex praesentia dei in ratione summi boni beatificatis causabitur summum gaudium in voluntate quod propter sui magnitudinem excludet omnem tristitiam, non solum contrariam, sed etiam contingentem.

8. Ad secundum dicendum quod multis aliis modis cognoscitur aliquid quod in se, vel in sua causa, vel in suo effectu, cognoscitur enim aliquid per suum simile, per suum contrarium, & per suum signum, & multis aliis modis quibus non erit Deo difficile reuocare vnicuique ad memoriam

riam peccata sua, talis enim cognitio (vt patet ex auctoritate Augustini prius allegata) fiet virtute diuina.

9 Prima auctoritas quæ est in contrarium ab omnibus conceditur. Secunda etiam conceditur ab illis qui tenent quod omnia erunt omnibus nota etiam in spectu ali: qui autem tenent aliam opinionem exponunt eam de cognitione peccatorum aliorum in genere, & non in singulari, quare &c.

QVÆSTIO TERTIA.

Vtrum mundus sit purgandus per ignem eiusdem speciei cum igne nostro.

Tertio quaeritur vtrum mundus sit purgandus per ignem eiusdem speciei cum igne nostro. Et videtur quod non, quia purgatio quæ fit secundum diuinam iustitiam respicit immunditiam culpæ, sed in elementis huius mundi non potest esse aliqua culpæ infectio, ergo ipsa purgatione non indigebunt.

2 Item corpora simplicia quæ sunt eiusdem speciei habent eundem motum, sed ignis ille non habebit talem motum quale elementum ignis, quia elementum mouetur sursum, ille autem ignis mouebitur circumquaque, vtroutrum possit purgare, ergo non erit ignis eiusdem speciei cum igne nostro.

3 IN contrarium arguitur, quia omnis innovatio fit per aliquam purgationem, sed elementa innovabuntur, vt dicitur Apoc. 21. Vidi cælum nouum & terram nouam, ergo illa purgabuntur, & non nisi per ignem, secundum quod dicitur, 2. Petri vlt. Elementa ignis ardore tabescent, ergo &c.

4 **RESPONSIO.** Circa quaestionem istam videntur esse tria. Primum est, an mundus sit purgandus. Secundum est, vtrum ista purgatio faciendâ sit per ignem, & qualis erit ille ignis. Tertium est, an illa purgatio præcedat iudicium an sequatur.

5 Quantum ad primum dicendum est quod mundus purgabitur & innovabitur circa tempus iudicii, & illud magis tenetur auctoritate scripturæ & sanctorum quam ratione: nihilominus tamen potest ad hoc talis persuasio adhiberi, quia finis & ea quæ sunt ad finem debent proportionari, sed homo est quodammodo finis omnium corporalium saltem generabilium & corruptibilium, ergo illa debent homini proportionari, sed homo in resurrectione innovabitur & immutabitur in meliorem, puriorem & nobiliorem dispositionem, ergo congruum est vtrumque mundus corporalis qui factus est propter hominem innovetur, & immutetur in meliorem & puriorem, & nobiliorem statum.

6 Hæc autem purgatio vocatur innovatio mundi, quæ consistit in duobus secundum duplicem impuritatem quæ reperitur in rebus corporalibus. Vna est impuritas commisionis per mutuam actionem elementorum & altarum rerum ad inuicem, & hæc est impuritas naturæ. Alia est impuritas proveniens ex culpa quantumvis enim res corporalis non possit esse subiectum infectionis culpæ, tamen ex culpa relinquitur in rebus corporalibus quedam incognitas ad hoc, vt spiritibus deiciatur: vnde videmus quod loca in quibus aliqua crimina sunt commissa non reputantur idonea ad aliqua sacramenta in eis exercenda nisi quadam purgatione præmissa, & secundum hoc pars mundi quæ in vltimum nostrum ex peccatis hominum contraxit quandam inidoneitatem respectu sacramentorum, propter quod indiget purgari non solum à prima impuritate, sed etiam à secunda. Ex quo patet quod non purgabitur totus mundus quantum ad quamlibet sui partem, sed solum quantum ad illam quæ cessit in usum hominum, vel ad quem facta hominum quoquo modo pertingere potuerunt, & hæc est pars illa ad quam aquæ diluuii arriuerunt propter eandem causam, & ideo cæli superiores non purgabuntur, nec sphaera ignis, nec superior pars aeris, sed tantum inferior: vnde dicitur in Psalm. quod cæli peribunt, & 2. Petri, dicitur quod cæli ardentes soluentur, quod intelligendum est de cælo aëreo. Vnde beatus Petrus exponit se de quibus cælis intelligatur, præmittit enim ante verba quod cæli prius, & terra per aquam perierunt, cæli autem qui nunc sunt & terra eodem verbo repositi sunt, seruati igni

Quæstio III.

410

in diem iudicii. Illi igitur cæli per ignem purgabuntur, qui prius per aquam diluuii sunt purgati, scilicet cæli aërei, & sic patet primum.

7 Quantum ad secundum dicendum est, quod illa purgatio fiet per ignem conuenientissimè: quia per illud quod est purius debent impurius purgari, sed ignis inter omnia corporalia est purior puritate opposita duplici impuritati in elementis purgandis, ergo per ignem debent illa purgari. Minor declaratur, quia ignis non recipit permissionem extranei propter suam maximam virtutem actiua, sicut cætera elementa, & sphaera ignis est etiam magis remota à nostra habitudine: & si apud nos inueniatur eius usus, tamen non est ita communis sicut aquæ, aeris, & terræ, & ideo non tantum inficitur, propter quod conuenientissimè per eum fiet purgatio cæterorum. Qualis autem debet esse ille ignis aduertendum est, quod si est verus ignis compositus ex materia & forma, tunc de nouo creabitur, vel ex præiacente materia generabitur, & quicquid horum detur oportet dicere quod vel duo corpora sint tunc simul, scilicet ignis & aer, vbi ad locum ad quem aquæ diluuii ascenderunt, scilicet quindecim cubitis super altitudinem montis, vel quod tantum de aëre corrumpatur: & quia quid sit de primo secundum conceditur ab omnibus, tanquam possibile, veruntamen non concordat cum auctoritatibus Sanctorum: dicitur enim in glosa super illud, 1. Cor. 7. præterit figura huius mundi, quia pulchritudo non substantia huius mundi præterit, sed constat quod substantia elementorum pertinet ad perfectionem huius mundi, ergo elementa non consumuntur quantum ad suam substantiam. Et iterum: sicut purgabitur aer per ignem, ita aqua & terra, sed constat quod substantia aquæ & terræ non peribit in aliqua sui parte, ergo nec aeris. Propter quod videtur quibusdam & probabiliter, quod ille ignis non erit nisi quædam ignitio elementi purgandi, sicut ferrum ignitur non recipiendo formam substantialem in se, sed vehementem calorem, quæ quidem eius est ignitio: & ad hoc videtur communis doctor declinare, qui dicit quod manebunt elementa quantum ad substantiam, nec efficiuntur materia ignis, ita vt à propria specie corrumpantur, sicut patet in ferro ignitio. Si autem teneatur quod sit verus ignis, & non solum ignitio, oportet dicere quod sit eiusdem speciei cum igne nostro. Quod persuadetur sic: futura purgatio mundi erit per ignem, sicut prima fuit per aquam, & hæc corrumpentur ad inuicem, 2. Petri 3. sed aqua illa fuit eiusdem speciei cum aqua elementari, ergo ille ignis erit eiusdem speciei cum igne nostro.

8 Quantum ad tertium, scilicet an illa purgatio præcedat iudicium dei an sequatur: dicendum quod præcedet secundum illud Psalm. Ignis ante ipsum præcedet, & hoc patet sic: Resurrectio mortuorum præcedet iudicium, simul autem erit resurrectio mortuorum, & glorificatio corporum sanctorum: resurgent enim cum corporibus gloriosis, simul etiam glorificabuntur corpora sanctorum, & renouabuntur elementa: cum ergo purgatio mundi per ignem sit dispositio vel actio ad prædictam renouationem, manifeste sequitur quod hæc purgatio præcedit iudicium. Quid autem fiet de illo igne? Dicitur quod terminato iudicio inuoluet reprobos, & descendet cum eis in infernum. Sed hoc est valde dubium, quia secundum hoc oportet dicere quod ille ignis duret ab ante iudicium vsque post, & cum occupet totum spatium terræ habitabilis, & vicinam partem aeris vsque ad altitudinem quindecim cubitorum super montes, consequens est, vt videtur, quod omnes iudicandi qui erunt in inferiori parte aeris erunt in igne illo, quod licet non sit Deo impossibile, non apparet tamen qualiter sit conueniens.

9 Ad primum arg. dicendum quod licet creatura corporalis non sit subiectum culpæ, contrahit tamen quandam incongruitatem ex culpis in ea commissis, propter quam indiget purgari.

10 Ad secundum dicendum quod ignis ex propria natura fertur sursum, sed sequitur quandoque materiam quam incedit, & per hunc modum non est inconueniens quod moueatur circumquaque iuxta terram, maxime cum ille motus eius sit quatenus est instrumentum diuinæ iustitiæ, & hic motus potest poni in illo igne, si sit aliquis paruus ignis qui habeat totum mundum purgare: si vero sit ignis vel ignitio simul